

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36016681	IES Carlos Casares	Vigo	2025/2026

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Historia da arte	2º Bac.	4	116

Tipo de oferta
Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	7
4.1. Concrecións metodolóxicas	20
4.2. Materiais e recursos didácticos	21
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	22
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	22
6. Medidas de atención á diversidade	23
7.1. Concreción dos elementos transversais	24
7.2. Actividades complementarias	27
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	27
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	29
9. Outros apartados	29

1. Introducción

A presente programación didáctica, elaborada para a materia Historia da Arte de 2º curso de bacharelato, ten como referencia o Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. No uso da autonomía que proporciona a dita normativa, a través desta programación didáctica adáptase o currículo da materia Historia da Arte á realidade deste centro e a do seu alumnado.

O obxecto da materia de Historia da Arte é a análise do feito artístico nas súas múltiples facetas e dimensións, non só desde unha perspectiva histórica, mediante a contextualización cultural e temporal de estilos, obras e artistas, senón entendéndoa como unha manifestación da intelixencia e da creatividade humana.

Historia da Arte, materia con contidos cos que o alumnado tomou xa contacto na educación secundaria obrigatoria a través de materias como Xeografía e Historia, Filosofía, Latín, Música e Educación Plástica, Visual e Audiovisual, está estreitamente vinculada co logro dos obxectivos da etapa e co desenvolvemento das competencias clave, especialmente no que compete ao cultivo da sensibilidade artística e o desenvolvemento de criterios estéticos, entendidos ambos como aspectos esenciais da formación integral do alumnado e do seu enriquecemento cultural e persoal. Esta formación, en tanto que implica a comprensión da forma en que ideas e emocións se comunican de forma creativa a través de diversas manifestacións artísticas e culturais, relaciónase directamente coa competencia en conciencia e expresión culturais.

Dun modo máis indirecto, a aprendizaxe da Historia da arte contribúe ao logro da madurez intelectual e emocional do alumnado, proporcionándolle o coñecemento de códigos e linguaxes e promovendo o desenvolvemento do seu propio xuízo e criterio estético. Ademais, a contribución desta materia ás competencias e obxectivos mencionados ha de procurar o coñecemento das realidades do mundo contemporáneo e do seu significado estético, e a adopción dunha actitude construtiva con respecto á interpretación, a protección e a mellora do patrimonio cultural.

A materia está estruturada ao redor de tres eixes fundamentais: a análise, a comprensión histórica e a apreciación crítica das principais manifestacións artísticas, e das súas relacións co resto de dimensións e aspectos da cultura e a experiencia humana; a incorporación da perspectiva de xénero e, por iso, entre outros aspectos, da visibilización das mulleres creadoras habitualmente excluídas do canon dominante; e a educación para a preservación, mellora e uso sostible do patrimonio histórico-artístico, entendido como elemento de desenvolvemento económico, social, ambiental e cultural.

Os obxectivos da materia inclúen aspectos sobre o recoñecemento, o estudo e a análise da diversidade de manifestacións artísticas, o emprego básico das linguaxes artísticas e o vocabulario da disciplina, a identificación das diversas funcións atribuíbles á produción artística, así como á súa maior ou menor vinculación con diferentes movementos, xéneros, estilos, épocas e artistas, a diferenciación de cambios estéticos nas representacións do ser humano, a comprensión contextualizada das creacións culturais como reflexo da sociedade que as xerou, o coñecemento e a protección do patrimonio histórico-artístico local, nacional e internacional, e a xa citada incorporación da perspectiva de xénero ao estudo histórico da arte.

A metodoloxía empregada supón, tamén, o deseño de instrumentos múltiples e diferentes con que valorar as accións que delimitan as competencias tendo en conta a diversidade e individualidade do alumnado.

As situacións e contextos de aprendizaxes, dotarán de maior protagonismo o alumnado promovendo o traballo en equipo, procesos de indagación e investigación, e creatividade e transferencia do coñecemento adquirido. As propostas didácticas inclúen metodoloxías en que se apliquen, entre outros aspectos, á análise e a valoración argumentada, así como o uso crítico e ético da información.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar diferentes concepcións da arte ao longo da historia, seleccionando e analizando información diversa de forma crítica, para valorar a diversidade de manifestacións artísticas como produto da creatividade humana e fomentar o respecto por estas.	3				40	1-3		1-32
OBX2 - Recoñecer as diversas linguaxes artísticas como unha forma de comunicación e expresión de ideas, desexos e emocións, utilizando con corrección a terminoloxía e o vocabulario específico da materia, para expresar con coherencia e fluidez os seus propios xuízos e sentimentos e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais.	1-5			1	12-50	1	3	2-32
OBX3 - Distinguir as distintas funcións da arte ao longo da historia, analizando a dimensión relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética da obra de arte, da súa produción e a súa percepción, para promover unha apreciación global e un xuízo crítico e informado destes.					12-40	1-3		1-2-32
OBX4 - Identificar e caracterizar os principais movementos artísticos ao longo da historia, recoñecendo as relacións de influencia, préstamo, continuidade e ruptura que se producen entre eles, para comprender os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte e fomentar o respecto e aprecio ás manifestacións artísticas de calquera época e cultura.					40	1-2-3		1-2-32
OBX5 - Identificar e contextualizar espacial e temporalmente as máis relevantes manifestacións e personalidades artísticas, analizando a súa contorna social, política e cultural, e os seus aspectos biográficos, para valorar as obras e os seus artistas como expresión da súa época e ámbito social, apreciar a súa creatividade e promover o coñecemento de diversas formas de expresión estética.					31-40	1-2-3		1-2-32
OBX6 - Coñecer e valorar o patrimonio artístico no ámbito local, nacional e mundial, analizando exemplos concretos do seu aproveitamento e as súas funcións, para contribuír á súa conservación, o seu uso comprometido a favor da consecución dos obxectivos do desenvolvemento sustentable e promoción como elemento conformador da identidade individual e colectiva, e como dinamizador da cultura e da economía					40	1-2-3	1	1-2-32

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX7 - Distinguir e describir os cambios estéticos e os diferentes canons de beleza ao longo da historia da arte, realizando análises comparativas entre obras de diversos estilos, épocas e lugares, para formarse unha imaxe axustada de si mesmo e consolidar unha madurez persoal que permita mostrar sensibilidade e respecto cara á diversidade superando estereotipos e prexuízos.					11-31-40	1-3		1-32
OBX8 - Integrar a perspectiva de xénero no estudo da historia da arte, analizando o papel que ocuparon a muller e a imaxe que dela se deu nos diferentes estilos e movementos artísticos, para visibilizar as artistas e promover a igualdade efectiva entre mulleres e homes.	5				31	1-2-3		1-2-32

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Introdución á Historia da Arte	Farase unha introdución á materia tratando conceptos como o de arte, artista, obra de arte, beleza, forma, estética, etc. O obxectivo é que o alumnado teña un marco de partida teórico para enfrontarse ós contidos que se traballarán endiante.	8	8	X		
2	Arte grega	Abordarase o estudo de Grecia como primeiro territorio de Europa en destacar polo seu desenvolvemento artístico. Estudaranse as influencias exipcias e orientais creando un estilo propio que evolucionará ata o helenismo.	9	12	X		
3	Arte romana	A arte romana, influenciada pola grega, será o elemento transmisor do legado clásico por todo o mediterráneo, Europa e Próximo Oriente. Unha arte urbana de vital importancia, sen a cal non se entendería o fenómeno da romanización. Estudiaranse exemplos en Hispania, unha das primeiras provincias fóra de Italia.	8	9	X		
4	Arte paleocristiá e bizantina	Nesta unidade didáctica abordarase na súa orixe o cristianismo, coas súas manifestacións artísticas escasas nun principio. Explicarase a división do Imperio romano en Occidente e Oriente, é dicir, o Imperio Bizantino ata o seu máximo	8	8	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Arte paleocristiá e bizantina	esplendor durante o reinado de Xustiniano, no século VI.	8	8	X		
5	Arte prerrománica e románica	Tras as invasións bárbaras e a caída do Imperio romano de Occidente, xorden reinos independentes, evolucionando de forma diferente. Os visigodos asentáronse en Hispania creando un reino independente con capital en Toledo. Os francos desenvollen a arte carolinxia ao tempo que en Asturias nace a arte asturiana. Para finalizar, estudarase a arte mozárabe ou de repoboación nos territorios dominados polos musulmáns. Deseguido, analizarase a arte Románica, que volve a ser o primeiro estilo internacional europeo; estudarase tanto no seu aspecto arquitectónico coma no referido ás artes plásticas (escultura e pintura).	9	9		X	
6	A arte gótica	A mediados do século XII, na illa de Francia xorde un novo estilo que rompe coa tradición do románico: o gótico. Este será analizado a nivel artístico, así como en relación ás artes plásticas (escultura e pintura).	8	9		X	
7	Arte renacentista	A principios do século XV comeza en Italia unha renovación das artes. O renacemento italiano comprende grandes períodos: o Quattrocento e o Cinquecento, e o Manierismo. Baixo o patrocinio da Igrexa católica xunto coa aparición de grandes familias que exerceron de importantes mecenas artísticos. Analizaranse as principais mostras arquitectónicas así como da plástica deste período, non só en Italia, senón tamén na Península.	9	12		X	
8	Arte barroca	Esténdese desde principios do século XVII ata mediados do século XVIII. É un estilo recargado con profusión de movemento e sentido teatral. Estudarase a grande influencia da Igrexa contrarreformista.	8	9		X	
9	Arte de finais do XVIII e do XIX	A época comprendida entre o remate do XVIII e o século XIX foi unha época de moitas transformacións. Os grandes imperios e os cambios sociais e ideolóxicos veranse reflexados nas diversas artísticas que se deron nesta etapa.	8	10			X
10	Impresionismo e postimpresionismo	O Impresionismo é un movemento que busca capturar a impresión visual dun momento, a través da luz e a cor, mentres que o o Postimpresionismo centrouse na expresión, na cor e na emoción. Ambos tiveron unha gran influencia na arte posterior, polo que se lle adicará unha unidade en concreto, a pesares de estar	8	9			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
10	Impresionismo e postimpresionismo	incluídos cronolóxicamente na arte do XIX, e de principios do XX.	8	9			X
11	Arte da primeira metade do século XX	Abordarase o crecemento das cidades modernas, así como as consecuencias das dúas guerras mundiais e de como marcaron a evolución da arquitectura e das artes plásticas a través das vangardas.	9	12			X
12	Arte da segunda metade do século XX e actual	A arquitectura continuará co seu camiño de exploración. Abordaranse as principais tendencias artísticas da segunda metade do século e descubriranse os novos medios expresivos: a cultura visual de masas.	8	9			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Introdución á Historia da Arte	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Comprende o concepto de beleza e de estética, así como o cambio de paradigma que se deu co paso do tempo en relación a estes conceptos.	PE	80
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	É que de definir o concepto de arte, de patrimonio e analizar a importancia deste na configuración da realidade sociocultural.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sustentable de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Comprende a importancia que ten o patrimonio artístico dende diversas perspectivas, así como a necesidade de preservalo.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	É que de definir o concepto de arte, de patrimonio e analizar a importancia deste na configuración da realidade sociocultural.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- O debate sobre a definición de arte. O concepto da arte ao longo da historia. - A linguaxe artística: a arte como forma de comunicación. A variedade de códigos e linguaxes. Símbolos e iconografía na arte. A subxectividade creadora. A complexidade da interpretación. O xuízo estético. - Ferramentas para a análise da obra de arte: elementos técnicos, formais e estilísticos. Estudo iconográfico e significado, identificación, contextualización e relevancia da obra. A análise comparativa. - Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista. - O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sustentables. Museografía e museoloxía. - Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
2	Arte grega	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de varias obras da arte grega e ás súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sustentable de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - A arte como instrumento máxico-ritual ao longo da historia. - O Clasicismo grego: antecedentes, plenitude e Helenismo. - Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos.

UD	Título da UD	Duración
3	Arte romana	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de varias obras da arte romana e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sustentable de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde as primeiras civilizacións urbanas ata o século XIX. - Arte e romanización: a obra civil romana. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX. - Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos. - Arte e intervención no territorio: o urbanismo como arte.

UD	Título da UD	Duración
4	Arte paleocristiá e bizantina	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte paleocristiá e bizantina e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - A arte e a súa función didáctica e relixiosa nas sociedades teocéntricas.

UD	Título da UD	Duración
5	Arte prerrománica e románica	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte de estilo prerrománico e románico e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.5 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - A arte e a súa función didáctica e relixiosa nas sociedades teocéntricas. - A arte prerrománica en España. A arte románica e gótica.

UD	Título da UD	Duración
6	A arte gótica	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte de estilo gótico e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - A arte e a súa función didáctica e relixiosa nas sociedades teocéntricas. - A arte prerrománica en España. A arte románica e gótica.

UD	Título da UD	Duración
7	Arte renacentista	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte do renacemento e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.4 - Elaborar argumentos propios sobre a noción de beleza, comparando canons e obras de diversos tipos, estilos, épocas e lugares, apreciando a diversidade como fonte de enriquecemento, superando estereotipos e prexuízos, e promovendo a formación dunha imaxe axustada de si mesmo.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA4.2 - Analizar o papel conformador da identidade individual e colectiva que posúen a arte e o patrimonio artístico, analizando as autorrepresentacións humanas e o uso de recursos estéticos e iconográficos na xeración e o mantemento dos vínculos grupais.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas.
- Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte.
- A arte renacentista: Quattrocento e Cinquecento. O Renacemento en España: Juan de Herrera e O Greco.
- Pintura e perspectiva: a conquista da terceira dimensión.
- Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista.
- Arte, mecenado e coleccionismo como elementos de diferenciación social.

UD	Título da UD	Duración
8	Arte barroca	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte do barroco e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sustentable de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- A linguaxe artística: a arte como forma de comunicación. A variedade de códigos e linguaxes. Símbolos e iconografía na arte. A subxectividade creadora. A complexidade da interpretación. O xuízo estético. - Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Barroco e Contrarreforma en Italia e España: obras esenciais en arquitectura, escultura e pintura. Arquitectura barroca galega. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX. - Arquitectura e espazo: a creación de espazos arquitectónicos.

UD	Título da UD	Duración
9	Arte de finais do XVIII e do XIX	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte de finais do XVIII e do XIX e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.2 - Elaborar e expresar con coherencia e fluidez xuízos e emocións propios sobre as obras de arte e mostrar respecto e empatía polos xuízos e expresións dos demais, utilizando a terminoloxía e o vocabulario específico da materia e demostrando un coñecemento básico de diversas linguaxes artísticas aprendidas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA3.3 - Coñecer e analizar criticamente a imaxe que se deu da muller na historia da arte, mediante a análise comparativa de obras de distintas épocas e culturas nas que se representen figuras, roles, símbolos e temas relacionados coa feminidade.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas.

Contidos

- A arte e o seu valor propagandístico: desde o mundo antigo ata o século XIX.
- O papel das academias no século XVIII. O Neoclasicismo.
- A arte como idioma de sentimentos e emocións. A natureza e a representación das emocións. O Romanticismo.
- Pintura española do século XIX: Goya.
- A arte como medio de progreso, crítica e transformación sociocultural desde o pensamento ilustrado ata o século XIX. O Realismo.
- Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade.
- A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica.

UD	Título da UD	Duración
10	Impresionismo e postimpresionismo	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte do Impresionismo e o Postimpresionismo e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA1.3 - Recoñecer os mecanismos que rexen a evolución da historia da arte a partir da análise comparativa de obras de diversas épocas e da explicación das relacións de influencia, préstamos, continuidade e ruptura que se producen entre estilos, autores e movementos.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA2.1 - Distinguir e analizar as funcións e as dimensións relixiosa, ideolóxica, política, social, económica, expresiva e propiamente estética das obras de arte, demostrando unha comprensión e un xuízo crítico e fundamentado destas e da súa produción e a súa percepción.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Influencias, préstamos, continuidades e rupturas na historia da arte. - O papel das academias no século XVIII. O Neoclasicismo. - Arte e identidade individual: a necesidade de representarnos. A imaxe do corpo humano. O xénero do retrato. A evolución na imaxe do artista. - A pintura impresionista. - A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica.

UD	Título da UD	Duración
11	Arte da primeira metade do século XX	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte da primeira metade do século XX e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA2.3 - Identificar e analizar a complexidade do proceso de creación artística, elaborando recensións biográficas sobre as figuras máis destacadas e atendendo aos aspectos persoais que faciliten a comprensión do significado e do valor da obra, tomando conciencia do papel do artista no proceso creador.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.aspectos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Coñecer as principais figuras femininas da historia da arte, dándolle visibilidade á muller como artista, analizando o contexto político, social e cultural no que desenvolveron a súa produción artística e recoñecendo o seu esforzo por facerse valer nel.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sustentable de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade. - Vangardas e novas formas de expresión. - A arte como dispositivo de dominación e control: desde o século XIX á sociedade contemporánea. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o século XIX á actual sociedade de consumo. - A arte como medio de progreso, crítica e transformación sociocultural desde o século XX á actualidade. - A arte como expresión dos avances tecnolóxicos: desde a Revolución Industrial ata a era dixital. - Arte e realidade: imitación e interpretación. A revolución da fotografía e do cinema. - A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica. - A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte. - Arquitectura do século XX. Principais arquitectos do século XX. - Arte e intervención no territorio: o urbanismo como arte.

UD	Título da UD	Duración
12	Arte da segunda metade do século XX e actual	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Elaborar comentarios histórico-artísticos de distintas obras de arte a partir do coñecemento crítico e argumentado do seu contexto histórico, as súas funcións e a súa relevancia social, política e cultural, valorando e respectando distintas obras e formas de manifestacións artísticas.	Responder de modo satisfactorio e suficiente a comentarios histórico-artísticos de obras da arte da segunda metade do século XX e as súas diversas formas de manifestación.	PE	80
CA1.1 - Valorar e respectar a diversidade de manifestacións artísticas a partir da investigación e o debate arredor das diferentes concepcións da arte e a análise de obras concretas sobre as que comprobar a pertinencia das devanditas concepcións.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.	TI	20
CA3.1 - Coñecer e explicar as principais manifestacións e movementos artísticos, identificando e analizando o seu contexto cultural, a súa vinculación coas funcións atribuíbles á arte, as súas características estilísticas fundamentais e o seu desenvolvemento no tempo.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA3.2 - Coñecer as principais figuras femininas da historia da arte, dándolle visibilidade á muller como artista, analizando o contexto político, social e cultural no que desenvolveron a súa produción artística e recoñecendo o seu esforzo por facerse valer nel.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		
CA4.1 - Comprender a importancia da conservación e promoción do patrimonio artístico, investigando sobre os procesos de adquisición, conservación, exhibición e uso sustentable de obras de arte, así como sobre o impacto positivo e negativo das accións humanas sobre elas.	Realiza as tarefas, proxectos, lecturas e comentarios propostos con respecto á presente UD, cun nivel mínimo de consecución.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Terminoloxía e vocabulario específico da arte na arquitectura e nas artes plásticas. - Arte e identidade colectiva: escolas, rexionalismos e procura de identidade. - A arte e o seu valor propagandístico: desde o século XIX á actual sociedade de consumo. - A arte como medio de progreso, crítica e transformación sociocultural desde o século XX á actualidade. - A arte como expresión dos avances tecnolóxicos: desde a Revolución Industrial ata a era dixital. - Arte e realidade: imitación e interpretación. A revolución da fotografía e do cinema. - A representación da muller na arte desde unha perspectiva crítica. - A muller como artista. A loita pola visibilidade ao longo da historia da arte. - Arquitectura do século XX. Principais arquitectos do século XX. - Arte e intervención no territorio: o urbanismo como arte. - Arquitectura, urbanismo e deseño sustentable. A contribución da arte aos obxectivos de desenvolvemento

Contidos

- sustentable. Arte e ambiente.
- O patrimonio artístico: preservación, conservación e usos sustentables. Museografía e museoloxía.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía ten que ser variada e axeitada ás características e os ritmos de aprendizaxe do alumnado. Debe ser tamén activa e participativa, favorecendo o traballo individual e colaborativo do alumnado, co fin de que os contidos se convertan en coñecementos aplicables con eficacia a situacións reais e nos estudos posteriores.

Dado que as competencias clave están ligadas a un desempeño eficaz nun contexto determinado, as situacións de aprendizaxe deseñadas para o seu desenvolvemento nesta materia incorporan tarefas que contextualizan as aprendizaxes e que permiten avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. Será unha metodoloxía dirixida a implicar o alumnado na aprendizaxe para que adquira as habilidades que lle permitan construír os seus propios esquemas cognitivos para comprender o mundo no que viven, construír a súa propia identidade, que poidan interactuar en situacións variadas e para que continúen aprendendo.

En definitiva, na aula combinarase a explicación teórica por parte do profesorado á hora da presentación da problemática xeral dos procesos e realidades a explicar (mapas conceptuais, fotografías, presentacións, vídeos) cunha metodoloxía baseada no sistema de reconstrución, é dicir, o alumnado elaborará os contidos a partir dos materiais de traballo (libro de texto ou os materiais diversos proporcionados/apuntados polo profesorado) nunha tarefa cotiá dirixida e orientada polo propio profesorado. Con isto intentarase evitar unha excesiva memorización de contidos pero sen renunciar, como complemento, a unha aprendizaxe significativa.

Pola súa parte, o profesorado despregará os recursos didácticos necesarios que permitan desenvolver os contidos propios da materia, relacionados coas competencias clave e cos criterios de avaliación, para poder acadar así os obxectivos do currículo. O profesorado deberá buscar situacións próximas ao alumnado para que este poida aplicar en diferentes contextos os contidos dos saberes básicos que conforman cada unha das competencias clave. Creará contextos e situacións que representen retos para o alumnado, que o invite a cuestionarse os seus saberes actuais, que o obrigue a ampliar a súa perspectiva e a contrastar o seu parecer, a xustificar e a interpretar con rigor.

Para poñer en práctica o dominio dos contidos da materia, o alumnado levará a cabo traballos de investigación de maneira individual ou grupal.

De acordo co anterior, as metodoloxías concretas que se empregarán nesta materia deberán orientarse a:

- Potenciar unha autonomía progresiva, por parte do alumnado, na obtención, análise e procesamento da información referida ás cuestións propostas.
- Promover o diálogo e o debate horizontal entre iguais como un medio para desenvolver estratexias de conceptualización, información e comunicación intelectual.
- Manter un modelo de aprendizaxe funcional no que as nocións que se van adquirindo sexan aplicadas á vida real ou virtual.
- Promover a lectura e a análise de textos, así como a composición de textos propios e exposicións escritas e orais.
- Normalizar o uso de vocabulario técnico específico esixindo uns niveis de rigor lóxico e de coherencia argumentativa tanto nas producións orais como nas escritas.
- Manter unha perspectiva histórica que permita rastrexar as orixes culturais do mundo actual.
- Ofrecer instrumentos e estratexias de autoanálise e autoavaliación para detectar os avances e as carencias no proceso de aprendizaxe.
- Actuar seguindo pautas de estándares profesionais na esixencia do traballo individual e colectivo: puntualidade, dedicación, actitude, rendemento, seguimento das instrucións de traballo, resultados materiais e formais...

Ao inicio de cada unidade didáctica expóñanse os instrumentos de avaliación que se van aplicar, e a súa ponderación, deixando claros os obxectivos concretos mínimos. Farase tamén unha introdución a cada unidade didáctica activando

os coñecementos previos do alumnado. Xa logo se desenvolverán as actividades e os proxectos propios da unidade didáctica. Ao final, farase un resumo ou síntese final dos contidos e os procesos traballados.

Nas aulas o alumnado traballará en tarefas individuais e grupais.

Proporase a avaliación cunha ampla variedade de situacións, e informárase puntualmente ao alumnado, individual ou colectivamente (no seu caso, cunha visión global), dos resultados obtidos, ofrecendo en cada caso propostas de mellora.

Como contribución ao Plan lector do centro, propónse a lectura voluntaria de distintos libros relacionados coa materia, así como coa lecturas de artigos xornalísticos e outros textos.

Como contribución ao Plan dixital, propónse o uso de material audiovisual nas clases expositivas e, sobre todo, dotárase a aula virtual de todo tipo de material audiovisual que facilite o proceso de ensino e aprendizaxe.

A materia tamén pretende contribuír a outros plans incluídos no Proxecto educativo do centro como o Plan de actividades do Departamento de orientación, o Plan de acción tutorial, o Plan de atención á diversidade ou o Proxecto lingüístico de centro, tendo presente en todo momento a Programación Xeral Anual.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Aula virtual
Apuntamentos e presentacións
Libro de texto
Caderno/Portfolio do alumnado
Libros de lectura

Para a o desenvolvemento do proceso de ensino e aprendizaxe, nesta materia contarase cos recursos indicados no alíñado anterior, ao respecto dos que cómpre indicar:

- Aula virtual: a persoa docente creará o seu propio curso virtual, no que se subirán os apuntamentos, as presentacións e os materiais relacionados coa materia. O alumnado ten a obriga de consultar as actualizacións desta aula con regularidade. De non dispor medios electrónicos para facelo na casa, o centro conta con ordenadores na área de biblioteca e no espazo de Polos Creativos para tal fin.
- Apuntamentos e presentacións: elaborados polo docente; conterán todos os contidos teóricos e recursos visuais relacionados coa materia. Estes serán os materiais básicos para preparar as probas e, en xeral, a materia. Estarán dispoñibles a través da aula virtual.
- Libro de texto: é un apoio para o alumnado que desexa mercalo. O manual de referencia da materia será debidamente publicitado na web do centro.
- Cardeno/Portfolio do alumnado: o alumnado utilizará o seu propio caderno/portfólio de traballo, que será supervisado polo profesorado.
- Libros de lectura: proporáse unha serie de libros de lectura ao alumnado; estes poden ser obxecto dun control de lectura que será ponderado dentro do 20% relativo a proxectos, actividades e libro de lectura en cada avaliación (non ten por que haber un control por avaliación; dito aspecto irase vendo en función de como avance a materia e da carga que teña o alumnado).

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial resulta de enorme importancia para a persoa docente de cara a coñecer o punto de partida do seu alumnado e poder así tomar as decisións necesarias para contextualizar e optimizar o proceso de ensino e aprendizaxe que se desenvolva. Por ese motivo, debe proporcionar información relevante sobre os niveis xerais do grupo e de cada un dos/das estudantes que o integran. Pode ser moi útil para orientar a programación, a metodoloxía a utilizar, a organización da aula, así como para axustar a actuación docente ás necesidades, intereses e posibilidades do alumnado.

Esta actuación terá lugar durante as primeiras semanas do curso e comprenderá dúas actuacións:

- A observación por parte do docente do grupo-aula e dos alumnos e alumnas a nivel individual, formulando preguntas e analizando a calidade das súas respostas.
- A realización dunha proba de nivel que avaliará catro aspectos relacionados coa materia que temos entre mans e co ámbito educativo en xeral, a saber: 1) Cultura artística, 2) Coñecemento da cronoloxía artística, 3) Ollada artística (capacidade de análise e de discurso) e 4) Intereses persoais.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
Peso UD/ Tipo Ins.	8	9	8	8	9	8	9
Proba escrita	80	80	80	80	80	80	80
Táboa de indicadores	20	20	20	20	20	20	20

Unidade didáctica	UD 8	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	8	8	8	9	8	100
Proba escrita	80	80	80	80	80	80
Táboa de indicadores	20	20	20	20	20	20

Criterios de cualificación:

A materia divídese en tres avaliacións. A cualificación de cada avaliación será o resultado do seguinte cálculo:

- Proxectos, cuestionarios na aula virtual, actividades na aula e traballo diario: 20%
- Probas escritas sobre os contidos curriculares (dúas por avaliación, similares en estrutura ao modelo PAU, podéndose limitar a opcionalidade): 80%

Considérase aprobada a avaliación cando, elaborados os cálculos segundo a ponderación, a cualificación dá 5 ou máis de 5.

A cualificación final ordinaria do curso será a nota media das tres avaliacións, tendo todas o mesmo peso e substituíndo as cualificacións suspensas pola nota das recuperacións.

Considérase aprobada a materia cando, elaborados os cálculos segundo a ponderación, a cualificación dá 5 ou máis

de 5.

Tanto na cualificación das avaliacións como na final só se pode reflectir a nota cun número enteiro. Polo tanto, contémplese o seguinte redondeo: se a nota resultante, con decimais, é igual ou supera o 0'5, redondearase ao enteiro superior; se é igual ou inferior a 0'49, redondearase ao enteiro inferior. Así pois, o alumnado que obtivese un 5'49 ou menos terá un 5; o alumnado que obtivese un 5'5 ou máis, terá un 6.

Se algún alumno ou alumna é descuberto copiando nun exame, valoraráselle cun 0 en dita proba.

Criterios de recuperación:

O alumnado que non acadara a nota mínima de aprobado nunha avaliación poderá presentarse a unha proba de recuperación PARCIAL. Nesta serán obxecto de exame os contidos das UD's que se impartisen en dita avaliación. Esta proba realizarase ao final da terceira avaliación; é dicir, no terceiro trimestre.

A nota que se obteña en devandita recuperación suporá o 100% da nota da avaliación a recuperar, substituíndo á cualificación suspensa (sempre que sexa superior) e será a que compute para o cálculo da cualificación final ordinaria do curso.

O alumnado que non acadara a nota mínima de aprobado en dúas ou máis avaliacións poderá presentarse a unha proba de recuperación GLOBAL (Avaliación final ordinaria). Nesta serán obxecto de exame todos os contidos impartidos na materia. Esta proba realizarase no mes de maio.

A nota que se obteña na devandita recuperación suporá o 100% da cualificación final ordinaria do curso (sempre que sexa superior á obtida anteriormente). Este considerarase superado polo alumnado que obteña unha nota igual ou maior a 5 na mesma.

Poderá facer voluntariamente a proba de recuperación global o alumnado que desexa obter máis nota da acadada polo procedemento ordinario; de obter unha nota inferior, manterase a cualificación da ordinaria.

O alumnado que non acadara a nota mínima de aprobado logo das recuperacións terá o dereito a realizar unha proba escrita similar á final ordinaria (AVALIACIÓN FINAL EXTRAORDINARIA). Esta terá lugar no mes de xuño e suporá o 100% da cualificación da materia. Aprobárase o alumnado que obteña unha nota igual ou superior a 5 na mesma.

Os criterios de redondeo son os mesmos que os que figuran nos criterios de cualificación desta mesma PD.

Todas as probas de recuperación serán similares en estrutura ao modelo PAU.

6. Medidas de atención á diversidade

As medidas de atención á diversidade, tal e como se concretan desde este Departamento, son actuacións, estratexias e/ou programas destinados a proporcionar unha resposta ás necesidades educativas do alumnado.

Na avaliación previa, e en coordinación coa xunta de avaliación do alumnado e o Departamento de orientación, desenvolveranse as seguintes medidas no caso de ser precisas:

Medidas ordinarias:

Destinadas a facilitar o axeitamento do currículo sen alteracións significativas de obxectivos, contidos ou criterios de avaliación. Dan resposta ás diferenzas en competencias, motivación, estratexias, estilos e ritmos de aprendizaxe. Sinálanse as seguintes:

- Como medida de concreción da diversidade, propónse unha avaliación frecuente que comece a efectuarse, como é preceptivo, no mesmo inicio do curso.
- Propónse unha organización do curso, a partir da concreción dos niveis de diversidade, na que o alumnado con mellor adaptación axude e colabore co que menos adaptación presente á materia e as súas esixencias. Deste xeito, o alumnado convértese en protagonista do proceso de atención á diversidade.
- Como medida de atención ao alumnado que manifeste un grao especialmente elevado de coñecementos ou de madurez intelectual, con respecto ao nivel medio do grupo, propónse unha atención paralela que permita proporcionar actividades motivadoras que supoñan un maior desafío na busca de información e establezan novos

horizontes temáticos e novas conexións entre os contidos, co obxectivo adicional de fomentar a colaboración coas tarefas docentes en beneficio do resto do alumnado.

- Como medida de atención ao alumnado que manifeste dificultades, recibirán unha atención individual segundo as súas dificultades: se radican na comprensión teórica, a persoa docente presentará material complementario que permita achegarse aos obxectivos básicos; se as dificultades están nas actividades prácticas, a persoa docente aumentará o grao de colaboración na esollida do material e na preparación e/ou exposición desas actividades.

- Como medida de atención ao alumnado que se incorpore ao curso unha vez comezado, analizarase cada situación individual con base nos informes da titoría e o Departamento de orientación. En función deses informes propónse unha avaliación individualizada e exhaustiva, a través dunha entrevista persoal, para determinar o grao de competencia tanto nos contidos como nas técnicas usadas na materia. Deseguido, a persoa docente informará ao alumnado implicado, a partir da programación oficial, de todos os aspectos da materia que sexan relevantes. Despois de todo isto, o alumnado implicado atenderase segundo as medidas que se detallan nos aliñados anteriores.

Medidas extraordinarias:

Están destinadas a atender as necesidades específicas de apoio que requiran modificacións significativas do currículo ou da organización do proceso de ensino e aprendizaxe.

Serán aplicadas cando as medidas ordinarias de atención á diversidade sexan insuficientes. Aplicaranse en casos nos que as barreiras para conseguir os obxectivos da aprendizaxe sexan extraordinarias, casos que oficialmente se protocolarizan como necesidades educativas especiais (NEE) e necesidades específicas de apoio educativo (NEAE).

Nestes casos, a persoa docente coordinarase co profesorado titor, o Departamento de orientación e a xefatura de estudos, para: elaborar unha proposta de actividades educativas empregando medios precisos para a entrega, seguimento e avaliación; adoptar medidas que promovan a inclusión; e planificar e desenvolver as actuacións destinadas ao axuste no proceso de ensino e aprendizaxe.

Durante o proceso de avaliación promoverase o uso de instrumentos de avaliación variados, diversos, flexibles e adaptados ás distintas situacións de aprendizaxe que permitan a valoración obxectiva do alumnado e garantan que as condicións de realización dos procesos asociados á avaliación se adapten ás necesidades do alumnado con necesidade específica de apoio educativo. Propóranse medidas de reforzo individualizadas para o alumnado implicado.

A parte da atención especial durante o proceso de ensino, para o alumnado NEE ou NEAE serán deseñadas probas escritas adaptadas ás súas características específicas. Estas probas, se ben presentarán os mesmos contidos en concordancia cos criterios de avaliación, estarán formuladas de xeito máis directo e compostas por cuestións análogas ás anteriormente comentadas. En todo caso, sempre terán como finalidade potenciar o espírito crítico e a autonomía do alumnado.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - A educación emocional	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - A comprensión da lectura	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - A expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - A comunicación audiovisual	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - A competencia dixital		X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - O emprendemento social e empresarial	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.7 - A creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - O espírito científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - O espírito crítico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.10 - A educación en valores		X		X			X	X
ET.11 - A igualdade de xénero		X					X	X
ET.12 - A evitación de comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero								
ET.13 - A realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual		X	X					
ET.14 - O emprego dunha linguaxe libre de prexuízos e estereotipos sexistas e que sexa non sexista	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.15 - A prevención e a resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.16 - Os valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - A educación emocional	X	X	X	X
ET.2 - A comprensión da lectura	X	X	X	X
ET.3 - A expresión oral e escrita	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.4 - A comunicación audiovisual	X	X	X	X
ET.5 - A competencia dixital	X	X	X	X
ET.6 - O emprendemento social e empresarial	X	X	X	X
ET.7 - A creatividade	X	X	X	X
ET.8 - O espírito científico	X	X	X	X
ET.9 - O espírito crítico	X	X	X	X
ET.10 - A educación en valores	X			X
ET.11 - A igualdade de xénero	X		X	X
ET.12 - A evitación de comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero	X		X	X
ET.13 - A realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual	X		X	X
ET.14 - O emprego dunha linguaxe libre de prexuízos e estereotipos sexistas e que sexa non sexista	X	X	X	X
ET.15 - A prevención e a resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social	X	X	X	X
ET.16 - Os valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito	X	X	X	X

Observacións:

Os elementos transversais desta etapa educativa non son exclusivos dunha única materia senón que cómpre traballalos desde todas elas.

Xunto co anterior, cómpre ter en conta a distinta tipoloxía de elementos transversais que concreta o propio Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia:

- Elementos transversais que se deben tratar en todas as materias da etapa, que se corresponden cos elementos transversais 1 a 11.
- Elementos transversais que deben ser tratados ao longo da etapa, e que na listaxe que se presenta aparecen desde o aliñado 12.

Sexan dun tipo ou doutro, os elementos transversais abordaranse de forma específica nas unidades didácticas seleccionadas e sempre existirá no deseño destas algún tipo de actividade ou tarefa específica que reciba un enfoque na liña das temáticas dos mesmos indicados para estas.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita á Catedral de Santiago e roteiro pola cidade	Visitas a espazos patrimoniais e roteiro cultural.		X	
Visita ó Museo de Pontevedra e roteiro pola cidade	Visitas a museos e exposicións e roteiro cultural.			X
Charlas informativas	Relatorios presenciais ou virtuais.	X	X	X

Observacións:

Todas as actividades complementarias están definidas e programadas para enriquecer o proceso de ensino e aprendizaxe do alumnado, polo tanto están consensadas a nivel de departamento didáctico e pensadas para lograr un aproveitamento didáctico diferente fóra das aulas.

Estas actividades están definidas a través de tres fases: 1) preparación previa, 2) realización da actividade, e 3) avaliación e comprobación dos saberes adquiridos por medio da mesma.

En relación ás actividades propostas, indicar:

- Visitas a espazos culturais e sitios patrimoniais: visitas a museos e exposicións, así coma lugares patrimoniais que teñan especial incidencia no proceso de aprendizaxe do alumnado polos contidos que se traballan na materia.
- Roteiros histórico-artísticos: organización de visitas dinámicas con explicacións a espazos de especial interese artístico.
- Charlas informativas: relatorios presenciais ou virtuais con persoeiros relacionados co mundo da arte.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Avalíase e cualifícase segundo o establecido na programación didáctica.
Revísase de forma periódica o desenvolvemento da programación e que esta se cumpra.

Metodoloxía empregada
As sesións están planificadas pero poden modificarse atendendo ás necesidades ou intereses do alumnado.
O profesorado adecúase na súa metodoloxía ás unidades didácticas e as circunstancias específicas.
Conséguese motivar ao alumnado: as actividades foron variadas e motivadoras.
Promóvense hábitos de traballo colaborativos.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Empréganse materiais diversos e propóñense actividades tamén diversas e máis creativas.
Medidas de atención á diversidade
Adecúanse todos os elementos do proceso de ensino e aprendizaxe ás necesidades do alumnado.
Aplícanse os protocolos establecidos no centro e metodoloxías flexibles a cada caso concreto.
Clima de traballo na aula
Foméntase un bo clima de traballo na aula.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Aténdese e úsanse as canles de comunicación establecidas polo centro coas familias.
Respóndese con dilixencia á solicitude de informes por parte da persoa titora e do equipo directivo.

Descrición:

O proceso de ensino esixe unha avaliación continua para axustar o proceso de ensino e aprendizaxe que se programe. Esta avaliación debe permitir detectar necesidades e buscar o axuste, as correccións precisas e as medidas que se consideren oportunas en cada momento.

Propóñense uns aspectos da programación e do procedemento de ensino-aprendizaxe xunto cuns indicadores, que a persoa docente pode avaliar escollendo os instrumentos que considere máis axeitados (cuestionarios, listaxes de control ou rexistro de datos, entrevistas, como observador externo... ou ben comparar a experiencia con outras compañeiras e compañeiros docentes).

A persoa docente realizará unha avaliación do proceso de ensino e da súa propia práctica docente, polo menos, unha vez ao mes. Deixarase constancia da dita avaliación, así como das posibles modificacións ou propostas de mellora, nas correspondentes actas mensuais de departamento.

Xunto co anterior, de ser posible, farase unha avaliación trimestral dos indicadores de logro sinalados, de cara a ter unha información concreta e fiable sobre o proceso do ensino e a practica docente. Empregaranse diferentes instrumentos de avaliación (enquisas, listas de control, actas de avaliación...) e os resultados obtidos se incluírán, no seu caso, nas correspondentes actas de departamento.

Cara o remate do 3º trimestre realizarase unha enquisa co alumnado.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O seguimento da programación é indispensable para avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe que se leve a cabo (procedementos, actividades e resultados acadados polo alumnado) para reflexionar acerca das posibles propostas de mellora e así facer as modificacións que se consideren oportunas.

O seguimento da programación didáctica levarase a cabo a través da aplicación Proens.

Este procedemento terá en conta os seguintes puntos:

1. Analizarase regularmente a adecuación da programación didáctica a cada grupo, formulando propostas de mellora e realizando os axustes necesarios sempre que sexa preciso. Terase en conta, cando menos, informar sobre o seguinte:

- Unidades didácticas: datas de inicio e fin, número de sesións previstas e realizadas.
- Propostas xerais de mellora e outras observacións.

2. Analizaranse as dificultades atopadas por parte do alumnado. Valorarase se os resultados son positivos (continuarase na mesma liña de traballo) ou negativos (realizaranse propostas de mellora).

3. Revisaranse as necesidades de atención educativa (apoio, reforzo, adaptación curricular etc.) tomando como referencia a información obtida de aplicar indicadores.

4. Os instrumentos que se empreguen para achegarse á información serán variados, entre os que poden estar:

- folla de rexistro (onde anotar os aspectos máis cuantificables)
- diario de aula.
- rúbrica de autoavaliación (que facilite cuantificar o grao de consecución de aspectos concretos)
- estatísticas de resultados
- cuestionarios e enquisas ao alumnado

A información que se obteña incluírase na memoria final do departamento, con especial relevancia nas posibles propostas de mellora para levar a cabo no seguinte curso académico. As ditas propostas de mellora reorientarán e modificarán a nova programación, se é o caso, e mesmo poderán poñerse en práctica aquelas propostas de mellora identificadas durante o seguimento que sexan susceptibles de aplicación no curso actual.

9. Outros apartados